

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

29.10.2012

м. КИЇВ

№ 701

Про організацію розробки галузевих стандартів вищої освіти та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів

З метою організації розробки галузевих стандартів вищої освіти для підготовки військових фахівців і стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів та приведення структури підготовки військових фахівців у відповідність із сучасними вимогами

НАКАЗУЮ:

1. Командувачам видів Збройних Сил України, керівникам структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців, начальникам вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів організувати роботу щодо розроблення нових стандартів вищої освіти згідно з Організаційно-методичними вказівками щодо коригування освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників, освітньо-професійних програм підготовки і засобів діагностики якості вищої освіти, розроблення навчальних планів вищих військових навчальних закладів і військово-навчальних підрозділів вищих навчальних закладів (додаток до наказу).

2. Підготовку військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах осіб офіцерського складу тактичного рівня здійснювати за такими термінами навчання:

за напрямами підготовки 6.010201 “Фізичне виховання”, 6.160101 “Військове управління (за видами Збройних Сил України: Сухопутні війська, Повітряні Сили)” за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” – 4 роки;

за спеціальністю “Управління діями підрозділів авіації” напряму підготовки 6.160101 “Військове управління (за видами Збройних Сил України: Сухопутні війська, Повітряні Сили)” за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” – 4 роки, 2 місяці;

за іншими напрямами підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” – 4 роки з подальшою підготовкою за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” з терміном навчання 1 рік, за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” з терміном навчання 1 – 1,5 року).

3. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Міністр оборони України

Д.А.САЛАМАТІН

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо коригування освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників, освітньо-професійних програм підготовки і засобів діагностики якості вищої освіти, розроблення навчальних планів вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів

Під час розробки нормативних документів щодо організації навчально-виховного процесу з курсантами (студентами), які проходять підготовку за напрямками, спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, пропонується керуватися наступними вихідними даними та рекомендаціями.

1. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу при підготовці військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” за схемою підготовки “4 роки курсант”

Загальний (календарний) обсяг часу складає 202 тижні або 10908 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярні та чергові відпустки – по 6 тижнів та 2 дні на перших трьох курсах і 2 тижні на випускному курсі, всього 21 тиждень;

святкові дні – 1,5 тижня на рік, всього 6 тижнів;

несення вартової та патрульної служби – 1 тиждень на рік, всього 4 тижні;

резерв навчального часу – 2 тижні за період навчання.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 169 тижнів, 9126 академічних годин (253,5 кредиту), у тому числі:

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту);

екзаменаційні сесії – з урахуванням застосування кредитно-модульної системи оцінювання знань курсантів (студентів) – від 2-х до 4-х тижнів на навчальний рік.

2. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу під час підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем

“бакалавр” за схемою підготовки “4 роки курсант” (з подальшою підготовкою за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” з терміном навчання 1 рік, за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” з терміном навчання 1 – 1,5 року)

Загальний (календарний) обсяг часу складає 204 тижні або 11016 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярні та чергові відпустки – по 6 тижнів та 2 дні на перших трьох курсах і 2 тижні на випускному курсі, всього 21 тиждень;

святкові дні – 1,5 тижня на рік, всього 6 тижнів;

несення вартової та патрульної служби – 1 тиждень на рік, всього 4 тижні;

резерв навчального часу – 2 тижні за період навчання.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 171 тиждень, 9234 академічні години (256,5 кредиту), у тому числі:

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту);

екзаменаційні сесії – з урахуванням застосування кредитно-модульної системи оцінювання знань курсантів (студентів) – від 2-х до 4-х тижнів на навчальний рік.

3. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу під час підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” за схемою підготовки “4 роки студент” (у тому числі з подальшою підготовкою за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” з терміном навчання 1 рік – курсант, за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” – з терміном навчання 1–1,5 року – курсант)

Загальний (календарний) обсяг часу складає 200 тижнів або 10800 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярні та чергові відпустки – по 8 тижнів на перших трьох курсах і 2 тижні на випускному курсі, всього 26 тижнів;

святкові дні – 1,5 тижня на рік, всього 6 тижнів;

резерв навчального часу – 2 тижні за період навчання.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 166 тижнів або 8946 академічних годин (249 кредитів), у тому числі :

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 7 тижнів /10,5 кредиту;

екзаменаційні сесії – з урахуванням застосування кредитно-модульної системи оцінювання знань курсантів (студентів) – від 2-х до 4-х тижнів на навчальний рік.

4. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу під час підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” за схемою підготовки “3 роки студент + 1 рік курсант”

Загальний (календарний) обсяг часу складає 194 тижні або 10476 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярні та чергові відпустки – по 8 тижнів на перших трьох курсах і 2 тижні на випускному курсі, всього 26 тижнів;

святкові дні – 1,5 тижня на рік, всього 6 тижнів;

несення вартової та патрульної служби – 1 тиждень на випускному курсі;

резерв навчального часу – 2 тижні за період навчання.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 159 тижнів або 8586 академічних годин (238,5 кредиту), у тому числі:

на проведення державної атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту);

екзаменаційні сесії – з урахуванням застосування кредитно-модульної системи оцінювання знань курсантів (студентів) – від 2-х до 4-х тижнів на навчальний рік.

5. Рекомендації щодо розроблення освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника (далі – ОКХ) вищого військового навчального закладу та військового навчального підрозділу вищого навчального закладу (далі – ВВНЗ та ВВП ВНЗ) є галузевим нормативним документом, в якому узагальнюється зміст вищої освіти, тобто відображаються цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначається місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності, інших соціально важливих властивостей та якостей.

ОКХ визначає галузеві кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності випускників вищого навчального закладу з певних спеціальностей відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня та державні вимоги до властивостей та якостей особи, яка здобула певний освітній рівень відповідного фахового спрямування, у тому числі службово-бойові функції військового фахівця.

До службово-бойових функцій військового фахівця тактичного рівня з освітньо-кваліфікаційними рівнями “бакалавр”, “спеціаліст” слід віднести: управлінську, організаційну, експлуатаційну, прогностичну, навчально-бойову, бойову, виховну.

До службово-бойових функцій військового фахівця тактичного рівня з освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” слід віднести: управлінську, організаційну, експлуатаційну, прогностичну, проектувальну, дослідницьку, навчально-бойову, бойову, виховну.

До груп компетенцій військового фахівця тактичного рівня відносяться: соціально-особистісні, загальнонаукові, інструментальні, професійні. Професійні компетенції військового фахівця розділяються на загальновійськові, військово-технічні та військово-спеціальні.

В ОКХ визначається кваліфікація випускника відповідно до галузевого стандарту вищої освіти з напрямку підготовки через професійну назву роботи за класифікацією професії. Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціальністю підготовки. Кваліфікація – це здатність особи виконувати завдання та обов’язки відповідної роботи. Необхідний рівень освіти досягається завдяки реалізації освітньо-професійних програм підготовки і має, в цілому, відповідати кількості та складності професійних завдань та обов’язків.

“Бакалавр” з кваліфікацією “фахівець (з експлуатації техніки, юрист, економіст, менеджер персоналу тощо), офіцер військового управління тактичного рівня” – це освітньо-кваліфікаційний рівень офіцера тактичної ланки, який на основі повної загальної середньої освіти здобув фундаментальні знання, професійні (спеціальні) компетенції, необхідні й достатні для виконання завдань і обов’язків, що притаманні військово-професійній діяльності на первинних офіцерських посадах за відповідною військовою спеціальністю (спеціалізацією).

6. Рекомендації щодо розроблення освітньо-професійної програми підготовки

Освітньо-професійна програма підготовки офіцера тактичної ланки (далі – ОПП) містить нормативну частину програми підготовки бакалавра (тобто базову бакалаврську програму), яка є складовою галузевого стандарту вищої освіти і визначає нормативний зміст навчання випускника, та варіативну частину у вигляді програми військово-професійного спрямування, яка є складовою стандарту вищого навчального закладу і визначає зміст навчання майбутнього фахівця з вищою освітою за військовою спеціалізацією підготовки.

В основу розроблення ОПП повинен бути покладений зміст вмінь та компетенцій, що визначені в ОКХ.

Структура ОПП бакалавра повинна мати нормативну частину змісту навчання та варіативну частину змісту.

Нормативна частина ОПП підготовки бакалавра передбачає цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки, цикл природничо-наукової підготовки та цикл професійної і практичної підготовки випускника за певним напрямом.

На базі отриманих знань в межах варіативної частини ОПП вивчаються навчальні дисципліни циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, циклу природничо-наукової підготовки та циклу професійної та практичної підготовки за спеціалізацією, а також здійснюється функціональна підготовка випускника за відповідною посадою призначення, у тому числі проводиться військове (флотське) стажування.

Варіативна частина ОПП містить перелік фахових навчальних дисциплін циклів гуманітарної та соціально-економічної підготовки та військово-професійної підготовки, а також перелік професійних (військово-технічних та військово-спеціальних) навчальних дисциплін за спеціалізацією підготовки і практичну підготовку випускників.

Змістовне наповнення програм навчальних дисциплін підготовки офіцерів тактичної ланки здійснюється з урахуванням того, що кожна навчальна дисципліна повинна формувати конкретну сукупність вмінь, що необхідні офіцеру для службової діяльності.

Присвоєння випускникам ВВНЗ і ВВП ВНЗ за результатами державної атестації рівня військової освіти “тактичний” та військової кваліфікації “офіцер військового управління тактичного рівня” надає військовим навчальним закладам дозвіл розробляти навчальні плани і програми навчальних дисциплін з військово-прикладною спрямованістю гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової та професійно-орієнтованої підготовки, що дає можливість забезпечити необхідну кількість навчального часу на загальновійськові, тактичні і тактико-спеціальні дисципліни, реалізувати етапність підготовки військових фахівців.

7. Рекомендації щодо розроблення засобів діагностики якості вищої освіти

Засоби діагностики якості вищої освіти визначають стандартизовані методики та систему формалізованих завдань, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей і використовуються для встановлення відповідності рівня якості вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти.

Одним із критеріїв якості підготовки випускників ВВНЗ і ВВП ВНЗ є рівень сформованості у них ключових компетенцій.

Методика формування засобів діагностики якості вищої освіти включає три етапи.

На першому (попередньому) етапі визначається комплекс компетенцій, якими повинен володіти випускник ВВНЗ і ВВП ВНЗ з урахуванням нормативної та варіативної частин ОКХ. Комплекс компетенцій умовно поділяється на два масиви:

компетенції, які можуть бути об’єктом оцінювання на комплексному державному екзаміні;

компетенції, які можуть бути об’єктом оцінювання на атестаційній роботі.

Допускається наявність однакових компетенцій у двох масивах. Деякі компетенції можуть не оцінюватися у ході комплексного державного екзамену та захисту атестаційної роботи. Тому необхідно визначити компетенції (соціально-особистісні компетенції), які можуть бути об'єктом оцінювання у ході навчально-виховного процесу.

На другому (основному) етапі для оцінювання рівня сформованості компетенції встановлюються змістовні модулі, які формують дану компетенцію.

Встановлюються навчальні елементи (групи навчальних елементів), які входять у даний змістовний модуль і встановлюється рівень їх засвоєння.

Для кожного навчального елементу (групи навчальних елементів, змістовного модуля) визначаються завдання, за результатами яких можна оцінити ступінь засвоєння даного навчального елементу (групи навчальних елементів, змістовного модуля) та формуються конкретні комплексні кваліфікаційні завдання (далі – ККЗ), які включають теоретичну і практичну складові для визначення рівня сформованості компетенцій випускника.

ККЗ визначають систему ситуативних завдань (тактичних, тактико-спеціальних, військово-технічних, військово-спеціальних), рішення яких потребує наявності певних знань, умінь і виконання практичних дій.

ККЗ повинні бути достатнього рівня складності, що забезпечував би визначення якості підготовки фахівця, наявність та якість знань, умінь і навичок, визначення рівня сформованості компетенції, які передбачаються ОКХ випускника.

Базові тестові завдання можуть використовуватися і під час розробки контрольних завдань, які призначені для оцінки якості підготовки за окремими навчальними дисциплінами.

На третьому (заключному) етапі необхідно встановити критерії оцінок, за якими можливо визначити рівень сформованості компетенцій випускника.

8. Рекомендації щодо складання навчального плану

Перелік навчальних дисциплін циклів гуманітарної та соціально-економічної підготовки, природничо-наукової підготовки, цикл професійної та практичної підготовки нормативної частини ОПП визначається відповідно до галузевого стандарту вищої освіти з напрямку підготовки бакалавра, що є базовим для підготовки військового фахівця.

З метою всебічного розвитку та формування соціально зрілої особистості з усвідомленою громадською позицією, почуттям національної самосвідомості, вмінням приймати рішення в екстремальних ситуаціях, а також для розвитку абстрактного мислення військовослужбовця, формування навичок та вмінь з організації та здійснення навчально-виховного процесу у підрозділі, частині визначено цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки офіцерів тактичної ланки.

Під час складання навчального плану необхідно враховувати перелік обов'язкових гуманітарних та соціально-економічних дисциплін нормативної

частини ОПП, який визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

№ з/п	Назва навчальних дисциплін	Кількість академічних годин/кредитів
1	Українська мова за професійним спрямуванням (у тому числі риторика)	108/3
2	Історія України	108/3
3	Історія української культури	72/2
4	Іноземна мова	180/5
5	Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика)	108/3
Всього		576/16

На підставі рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та вимог Міністерства оборони України, до навчального плану необхідно включити перелік гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, дисциплін загально-професійної підготовки, дисциплін професійної і практичної підготовки вибіркової частини програми, які спрямовані на формування належного рівня підготовки випускника, набуття вмінь та навичок для вирішення військово-професійних задач. Зміст навчання з гуманітарної та соціально-економічної підготовки та військово-професійних навчальних дисциплін залежить від службово-бойових функцій офіцера тактичної ланки, його військової спеціальності та спеціалізації підготовки.

На підставі аналізу службово-бойових функцій офіцерів тактичної ланки обов'язковий зміст військово-професійної та практичної підготовки офіцера, як правило, розподіляється на три блоки військово-професійних навчальних дисциплін:

- загальновійськові навчальні дисципліни;
- військово-технічні навчальні дисципліни;
- військово-спеціальні навчальні дисципліни.

До переліку обов'язкових загальновійськових навчальних дисциплін належать навчальні дисципліни, які спрямовані на отримання знань та вмінь, що є загальними для всіх офіцерів тактичної ланки військового управління. Такими навчальними дисциплінами є тактика, основи військового управління, військова топографія, автомобільна техніка тощо.

Спрямованість і зміст блоку військово-технічних навчальних дисциплін військово-професійної підготовки визначається в залежності від того, до яких галузей наукових знань належать фізичні основи побудови, функціонування та експлуатації озброєння і військової техніки підрозділів відповідного виду

Збройних Сил України або роду військ, для якого призначені військові фахівці.

Сутність конкретної військової спеціальності (спеціалізації) підготовки офіцера тактичної ланки розкриває перелік військово-спеціальних (у тому числі тактичних і тактико-спеціальних) навчальних дисциплін військово-професійної підготовки.

Перелік військово-спеціальних навчальних дисциплін підготовки включає варіативні навчальні дисципліни (за вибором ВВНЗ та ВВП ВНЗ), що відповідають військовій спеціальності (спеціалізації) підготовки випускників.

Практична підготовка випускників ВВНЗ та ВВП ВНЗ спрямована на виконання службових обов'язків за посадовим призначенням і передбачає проведення практики та військового (флотського) стажування курсантів.

Військове (флотське) стажування курсантів проводиться у військових частинах (на кораблях) на випускному курсі протягом 4 тижнів/6 кредитів з метою закріплення та поглиблення комплексу отриманих знань, умінь, навичок, набуття досвіду в практичному виконанні службових обов'язків на посадах офіцерського складу за призначенням згідно з попереднім розподілом випускників.

Навчальна (виробнича) практика курсантів (студентів) проводиться на молодших курсах протягом 2 тижнів/3 кредитів за рахунок обсягу навчального часу загальновійськових навчальних дисциплін та військово-спеціальних навчальних дисциплін на посадах сержантського (старшинського) складу.

Перелік обов'язкових навчальних дисциплін та мінімальний обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за напрямом підготовки 6.160101 "Військове управління" наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Кількість академічних годин/ кредитів ECTS
1	2	3
НОРМАТИВНА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ		
Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни		
1	Українська мова за професійним спрямуванням (у тому числі риторика)	108/3
2	Історія України	108/3
3	Історія української культури	72/2
4	Іноземна мова	180/5
5	Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика)	108/3
	Всього	576 /16

1	2	3
Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни військового спрямування		
6	Психологія (у тому числі конфліктологія)	72/2
7	Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право)	90/2,5
8	Політологія	54/1,5
9	Соціологія	54/1,5
10	Економічна теорія	72/2
11	Історія війн та військового мистецтва	36/1
12	Педагогіка (у тому числі військове навчання та виховання)	90/2,5
13	Іноземна мова за професійним спрямуванням	450/12,5*
	Всього	918/25,5
Дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки		
1	Вища математика	216/6
2	Фізика	162/4,5
3	Інформатика	162/4,5
4	Матеріалознавство	54/1,5
5	Основи стандартизації та метрології	54/1,5
6	Основи екології	54/1,5
7	Основи електротехніки	54/1,5
8	Інженерна та комп'ютерна графіка	54/1,5
	Всього	810/22,5
Дисципліни професійної та практичної підготовки		
1	Тактика	216/6
2	Організація військового зв'язку (крім фахівців льотного фаху)	72/2
3	Основи військового управління	144/4
4	Військова топографія	72/2
5	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів	72/2
6	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	108/3
7	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	72/2
8	Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт	306/8,5**
9	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка)	360/10***
10	Безпека військової діяльності	54/1,5****
11	Захист державних таємниць	36/1
	Всього	1512/42
Практична підготовка		
1	Первинна військово-професійна підготовка	216/6
2	Практика (за військовим спрямуванням)	108/3
3	Військове стажування	216/6

1	2	3
4	Державна атестація (у тому числі комплексний державний екзамен)	162/4,5
	Всього	702/19,5
Всього за нормативну частину		4518/125,5
ВИБІРКОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ		
1	Навчальні дисципліни за вибором ВВНЗ	4608/128
Всього за 4 роки навчання		9126/253,5

* метою вивчення курсантами іноземної мови протягом навчання у ВВНЗ і ВВП ВНЗ є опанування нею на рівні, що відповідає стандартизованому мовленнєвому рівню “функціональний” (СМР 2) відповідно до мовного стандарту НАТО STANAG 6001 (з аудіювання, говоріння, читання та письма), а також вивчення військової та спеціальної термінології відповідно до потреб подальшої військової служби.

Курс вивчення іноземної мови складається з таких частин:

вступний курс призначений для систематизації раніше отриманих знань. Його проведення рекомендовано з 1 по 3 семестри з інтенсивністю по 2 години практичних занять на тиждень;

загальний курс, що є основною частиною курсу вивчення іноземної мови, призначений для досягнення курсантами цільового рівня підготовки (СМР 2). Проводиться за комунікативною методикою з максимальною інтенсивністю (по 4 – 6 годин практичних занять під керівництвом викладача на тиждень);

професійно-орієнтований курс призначений для вивчення термінології за фахом.

Під час вивчення курсу іноземної мови особлива увага приділяється активному засвоєнню лексики та розвитку практичних комунікативних навичок, насамперед з аудіювання та говоріння.

Курс закінчується складанням державного екзамену в обсязі вимог СМР 2 та мовною сертифікацією.

**додатково 306 академічних годин/8,5 кредиту передбачити за межами бюджету навчального часу (поза обсягом часу навчального плану) для проведення занять по 2 години на тиждень за розпорядком дня під керівництвом викладачів навчальної дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт”;

***для спеціальностей підготовки військових фахівців льотного та морського профілів дозволяється заміна навчальної дисципліни на профільну за фахом навчальну дисципліну (за рішенням вченої ради ВВНЗ і ВВП ВНЗ);

для підготовки військових фахівців, які навчаються за схемою студент-курсант, обсяг часу на вивчення навчальної дисципліни “Автомобільна техніка” складає 306 академічних годин/8,5 кредиту, за схемою навчання 4 роки – курсант – 360 академічних годин/ 10 кредитів;

****навчальна дисципліна “Безпека військової діяльності” викладається на випускному курсі.

Перелік обов'язкових навчальних дисциплін військово-професійного спрямування та мінімальний обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану для інших напрямів підготовки наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Кількість академічних годин/ кредитів ECTS
1	2	3
	НОРМАТИВНА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ	
	Перелік гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, дисциплін природничо-наукової (фундаментальної) підготовки, дисциплін загально-професійної підготовки, дисциплін професійної і практичної підготовки визначається відповідно до галузевого стандарту вищої освіти з прямої підготовки бакалавра	
	ВИБІРКОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ	
Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни військового спрямування		
1	Психологія (у тому числі конфліктологія)	72/2
2	Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право)	90/2,5
3	Політологія	54/1,5
4	Соціологія	54/1,5
5	Економічна теорія	72/2
6	Історія війн та військового мистецтва	36/1
7	Педагогіка (у тому числі військове навчання та виховання)	90/2,5
8	Іноземна мова за професійним спрямуванням	450/12,5*
Всього		918/25,5
Дисципліни професійної та практичної підготовки		
	Загальновійськові дисципліни	
1	Тактика	216/6
2	Організація військового зв'язку	72/2
3	Основи військового управління	144/4
4	Військова топографія	72/2
5	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів	72/2
6	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	108/3
7	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	72/2
8	Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт	306/8,5**

1	2	3
9	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка)	360/10***
10	Безпека військової діяльності	54/1,5****
11	Захист державних таємниць	36/1
Всього		1512/42
Військово-технічні та військово-спеціальні дисципліни		
1	Навчальні дисципліни за вибором ВВНЗ	
	Практична підготовка	
1	Первинна військово-професійна підготовка	216/6
2	Практика (за військовим спрямуванням)	108/3
Всього		324/9

* метою вивчення курсантами іноземної мови протягом навчання у ВВНЗ і ВВП ВНЗ є опанування нею на рівні, що відповідає стандартизованому мовленнєвому рівню “функціональний” (СМР 2) відповідно до мовного стандарту НАТО STANAG 6001 (з аудіювання, говоріння, читання та письма), а також вивчення військової та спеціальної термінології відповідно до потреб подальшої військової служби.

Курс вивчення іноземної мови складається з таких частин:

вступний курс призначений для систематизації та підтримання раніше отриманих знань. Його проведення рекомендовано з 1 по 3 семестри з інтенсивністю по 2 години практичних занять на тиждень;

загальний курс, який є основною частиною курсу вивчення іноземної мови, призначений для досягнення курсантами цільового рівня підготовки (СМР 2). Проводиться за комунікативною методикою з максимальною інтенсивністю (по 4 – 6 годин практичних занять під керівництвом викладача на тиждень);

професійно-орієнтований курс призначений для вивчення термінології за фахом.

Під час вивчення курсу іноземної мови особлива увага приділяється активному засвоєнню лексики та розвитку практичних комунікативних навичок, насамперед з аудіювання та говоріння.

Вивчення курсу закінчується складанням державного іспиту в обсязі вимог СМР 2 та мовною сертифікацією.

**додатково 306 академічних годин/8,5 кредиту передбачити за межами бюджету навчального часу (поза обсягом часу навчального плану) для проведення занять по 2 години на тиждень за розпорядком дня під керівництвом викладачів навчальної дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт”;

***для спеціальностей підготовки військових фахівців льотного та морського профілів дозволяється заміна навчальної дисципліни на профільну за фахом навчальну дисципліну (за рішенням вченої ради ВВНЗ і ВВП ВНЗ);

для підготовки військових фахівців, які навчаються за схемою студент-курсант, обсяг часу на вивчення навчальної дисципліни “Автомобільна

техніка” складає 306 академічних годин/8,5 кредиту, за схемою навчання 4 роки – курсант – 360 академічних годин/ 10 кредитів;

***навчальна дисципліна “Безпека військової діяльності” викладається на випускному курсі.

9. Рекомендації щодо складання плану-програми первинної військово-професійної підготовки

Обов’язковою складовою практичної підготовки військових фахівців є первинна військово-професійна підготовка (далі – ПВПП) курсантів (студентів)*.

ПВПП курсантів (студентів) проводиться у навчальних центрах ВВНЗ і ВВП ВНЗ.

Перед проведенням ПВПП безпосередньо у ВВНЗ або ВВП ВНЗ протягом 2 – 3 діб формуються навчальні підрозділи курсантів.

Після завершення ПВПП здійснюється (протягом 1 – 2 діб) підготовка та урочисте прийняття Військової присяги всіма курсантами перших курсів.

З курсантами ВВНЗ ПВПП проводиться до початку навчального року.

Зі студентами ВВНЗ та ВВП ВНЗ, які навчаються за схемою “студент – курсант”, ПВПП проводиться протягом навчання шляхом організації літніх табірних зборів у ВВНЗ і ВВП ВНЗ: 2 тижні після першого курсу та 2 тижні на старших курсах. Вона закінчується переводом тих, хто навчається, у статус “курсант” та урочистим прийняттям Військової присяги.

План-програма ПВПП курсантів (студентів) тривалістю 4 тижні/6 кредитів включає гуманітарну підготовку з обсягом часу 36 академічних годин/1 кредит, загальновійськову підготовку (загальновійськову та військово-морську підготовку – для курсантів Академії військово-морських сил імені П.С. Нахімова), (загальновійськову та парашутно-рятувальну підготовку для курсантів льотного профілю Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба) – 144 академічні години/4 кредити та фізичну підготовку – 36 академічних годин/1 кредит.

Гуманітарна підготовка проводиться за планом та програмою, що розроблені для ПВПП курсантів (студентів) Головним управлінням виховної та соціально-психологічної роботи Збройних Сил України.

Загальновійськова підготовка включає тактичну, розвідувальну, інженерну, топографічну, із зв’язку, із захисту від зброї масового ураження, військово-медичну, вогневу, стрійову і фізичну підготовки, а також статuti Збройних Сил України та їх практичне застосування.

Зміст і методика проведення ПВПП курсантів (студентів) враховує Програму бойової підготовки молодого солдата (матроса), що визначається Генеральним штабом Збройних Сил України.

Зміст первинної військово-професійної підготовки та обсяг часу на її проведення наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

№ з/п	Назва навчальних дисциплін	Кількість академічних годин/кредитів
	Первинна військово-професійна підготовка (ПВПП), у тому числі:	216/6
	гуманітарна підготовка	36/1
	загальновійськова підготовка (для курсантів Академії військово-морських сил імені П.С.Нахімова – загальновійськова та військово-морська підготовка, для курсантів Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба льотного профілю – загальновійськова підготовка та парашутно-рятувальна підготовка)	144/4
	фізична підготовка	36/1

*рекомендації щодо складання плану-програми первинної військово-професійної підготовки розповсюджуються для підготовки військових фахівців сержантського (старшинського) складу у військових коледжах.

10. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу під час підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст”

Загальний (календарний) обсяг часу складає 42 тижні або 2268 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярна відпустка – 2 тижні;

святкові дні – 1,5 тижня;

несення вартової та патрульної служби – 1 тиждень;

резерв навчального часу – 0,5 тижня.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 37 тижнів, 1998 академічних годин (55,5 кредиту), у тому числі:

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 10 тижнів (15 кредитів);

екзаменаційні сесії – 2 тижні 108 академічних годин (3 кредити).

Зміст ОПП підготовки спеціаліста складається із спеціальних дисциплін, які відповідають визначеній спеціальності, у тому числі, за необхідності, передбачає поглиблену фундаментальну, гуманітарну,

соціально-економічну, психолого-педагогічну, а також інші види практичної підготовки.

11. Рекомендації щодо розподілу бюджету навчального часу під час підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр”

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” з терміном навчання 1 рік складає 42 тижні або 2268 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярна відпустка – 2 тижні;

святкові дні – 1,5 тижня;

несення вартової та патрульної служби – 1 тиждень;

резерв навчального часу – 0,5 тижня.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 37 тижнів, 1998 академічних годин (55,5 кредиту), у тому числі:

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 10 тижнів (15 кредитів);

екзаменаційні сесії – 2 тижні, 108 академічних годин (3 кредити).

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки військових фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” з терміном навчання 1,5 року складає 74 тижні або 3996 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

канікулярна та чергова відпустка – 6 тижнів;

святкові дні – 2 тижні;

несення вартової та патрульної служби – 1,5 тижня;

резерв навчального часу – 0,5 тижня.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) встановлюється в обсязі 64 тижні, 3456 академічних годин (96 кредитів), у тому числі:

на підготовку та проведення державної атестації випускників – 10 тижнів (15 кредитів);

екзаменаційні сесії – 5 тижнів, 270 академічних годин (7,5 кредитів).

ОПП підготовки магістра складається із спеціальних дисциплін, у тому числі, за необхідності, передбачає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, а також інші види практичної підготовки.

Заступник Міністра оборони України – керівник апарату
В.М.МОЖАРОВСЬКИЙ

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

до наказу Міністра оборони України
від №

“Про організацію розробки галузевих стандартів вищої освіти та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”

1. Обґрунтування необхідності видання

Наказ Міністра оборони України розроблено з метою визначення змісту галузевих стандартів вищої освіти для підготовки військових фахівців у тому числі і для тих, хто навчається за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” та схемою підготовки “3 роки студент + 1 рік курсант”, запровадженій в 2012 році, згідно з Порядком розроблення, затвердження та внесення змін до галузевих стандартів вищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2012 року № 847 “Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та внесення змін до галузевих стандартів вищої освіти”, визначення стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів та приведення їх у відповідність із Законом України “Про вищу освіту” та наказом Міністерства оборони України від 19 червня 2012 року № 408 “Про затвердження переліків спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями”, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 09 липня 2012 року за № 1154/21466.

2. Цілі і завдання видання

Відповідно до сучасної концепції підготовки фахівців з вищою освітою наказом визначаються терміни навчання військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах осіб офіцерського складу тактичного рівня, завдання замовникам на підготовку військових фахівців, начальникам вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів щодо організації роботи з розробки галузевих стандартів вищої освіти для підготовки військових фахівців та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів.

3. Загальна характеристика і основні положення

Зміст галузевих стандартів вищої освіти для підготовки військових фахівців та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів визначається Організаційно-методичними вказівками щодо коригування освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників, освітньо-професійних програм підготовки і засобів діагностики якості вищої освіти, розроблення навчальних планів вищих військових навчальних закладів і військово-навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, що додаються до наказу.

Зазначеними Організаційно-методичними вказівками визначаються схеми підготовки військових фахівців та надаються рекомендації щодо:

- розподілу бюджету навчального часу при підготовці військових фахівців за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- розроблення освітньо-кваліфікаційної характеристики;
- розроблення освітньо-професійної програми;
- розроблення засобів діагностики якості підготовки;
- складання навчального плану;
- складання плану-програми первинної військово-професійної підготовки.

4. Стан нормативно-правової бази в цій сфері правового регулювання.

До нормативно-правових актів, що регламентують нормативно-правову базу в цій сфері правового регулювання, відносяться:

Закон України “Про вищу освіту”;

постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 року № 1719 “Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра”;

постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 787 “Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра”;

наказ Міністерства оборони України від 19 червня 2012 року № 408 “Про затвердження переліків спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09 липня 2012 року за № 1154/21466;

наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2012 № 384 “Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації”;

наказ Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 № 642 “Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента” (зі змінами);

наказ Міністерства освіти і науки України від 10.02.2010 № 101 “Про структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки бакалаврів”;

наказ Міністерства освіти і науки України від 10.02.2010 № 99 “Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні”;

Класифікатор професій ДК 003:2010.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація наказу не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків видання

Видання наказу сприятиме поліпшенню якості підготовки військових фахівців у вищих навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів та забезпечить приведення нормативних документів щодо організації навчально-виховного процесу у відповідність із Законом України “Про вищу освіту”, іншими нормативно-правовими актами.

Директор Департаменту військової освіти та науки

Міністерства оборони України

полковник

І.В.ТОЛОК